

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2025-1-9>

А. Я. Цюприк¹, О. Н. Якимович²

¹ Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
м. Львів, Україна

² Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького
м. Львів, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2921-7778> – Цюприк А. Я.

<https://orcid.org/0000-0002-5366-2759> – Якимович О. Н.

tsarob@ukr.net

РОЛЬ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Статтю присвячено комплексному дослідженню ролі інститутів громадянського суспільства у процесах формування та реалізації соціальної політики, спрямованої на забезпечення соціальної безпеки. В умовах зростання соціальних ризиків, нерівності та нестабільності, зокрема в контексті воєнної агресії проти України, актуальність дослідження потенціалу інститутів громадянського суспільства у зміцненні соціальної стійкості та добробуту населення є беззаперечною. У статті обґрунтовано, що інститути громадянського суспільства виступають важливим елементом не лише у формуванні суспільного запиту на соціальну політику, але й у її безпосередній реалізації. Проаналізовано теоретичні підходи до розуміння громадянського суспільства та його функцій. Розглянуто особливості взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами державної влади, підкреслено важливість як конструктивного партнерства, так і можливості критичного впливу на державну політику з метою її вдосконалення. Основну увагу приділено визначенню ключових функцій інститутів громадянського суспільства в соціальній сфері, серед яких: представництво інтересів різних соціальних груп, моніторинг і контроль за ефективністю соціальних програм, освітньо-просвітницька діяльність, а також ініціювання та реалізація власних соціальних проєктів.

На прикладі України показано етапи формування державної політики у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства та взаємодії влади з громадськістю. У статті розмежовано ролі держави та громадянського суспільства в забезпеченні соціальної безпеки. Визначено основні напрями соціальної політики, що безпосередньо впливають на соціальну безпеку, включно із соціальним захистом, охороною здоров'я, освітою, ринком праці та житлово-комунальним господарством. Розкрито сутність понять «соціальна безпека суспільства» та «соціальна безпека людини», виокремлено їхні ключові критерії. Значну увагу приділено аналізу впливу інститутів громадянського суспільства на соціальну безпеку через зміцнення соціальної згуртованості, захист прав вразливих груп, підвищення стійкості до криз і сприяння соціальній інтеграції.

Ключові слова: інститути громадянського суспільства, соціальна політика, соціальна безпека, громадські організації, волонтерство, держава, соціальний захист.

THE ROLE OF CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS IN THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF SOCIAL POLICY TO ENSURE SOCIAL SECURITY

The article is devoted to a comprehensive study of the role of civil society institutions in the processes of formation and implementation of social policy aimed at ensuring social security. In the context of growing social risks, inequality and instability, in particular in the context of military aggression against Ukraine, the relevance of studying the potential of civil society institutions in strengthening social stability and well-being of the population is undeniable. The article substantiates that civil society institutions are an important element not only in the formation of public demand for social policy, but also in its direct implementation. Theoretical approaches to understanding civil society and its functions are analyzed. The features of the interaction of civil society institutions with state authorities are considered, the importance of both constructive partnership and the possibility of critical influence on state policy in order to improve it is emphasized. The main attention is paid to defining the key functions of civil society institutions in the social sphere, including: representing the interests of various social groups, monitoring and controlling the effectiveness of social programs, educational and outreach activities, as well as initiating and implementing their own social projects.

The example of Ukraine shows the stages of forming state policy in the field of promoting the development of civil society and interaction between the government and the public. The article distinguishes the roles of the state and civil society in ensuring social security. The main areas of social policy that directly affect social security are identified, including social protection, healthcare, education, the labor market and housing and communal services. The essence of the concepts of “social security of society” and “social security of the individual” is revealed, their key criteria are highlighted. Considerable attention is paid to analyzing the impact of civil society institutions on social security through strengthening social cohesion, protecting the rights of vulnerable groups, increasing resilience to crises and promoting social integration.

Key words: civil society institutions, social policy, social security, public organizations, volunteering, state, social protection.

Постановка проблеми. В умовах зростання соціальних ризиків, нерівності та нестабільності роль інститутів громадянського суспільства в забезпеченні соціальної безпеки набуває особливої актуальності. Інститути громадянського суспільства (ІГС), включно з громадськими організаціями, благодійними фондами, волонтерськими рухами, професійними спілками та іншими недержавними об'єднаннями, відіграють важливу роль як у формуванні запиту суспільства на соціальну політику, так і у її безпосередній реалізації. Їхня гнучкість, здатність швидко реагувати на потреби громадян, залучення широкого кола волонтерів та експертів роблять їх важливим доповненням до державних соціальних інститутів. Особливо це проявляється в кризових ситуаціях, як-от воєнна агресія, економічні спади чи екологічні катастрофи, коли інститути громадянського суспільства часто першими приходять на допомогу, виявляють потреби та мобілізують ресурси. Дослідження ролі інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації соціальної політики для забезпечення соціальної безпеки є важливим для розуміння потенціалу гро-

мадянського суспільства у зміцненні соціальної стійкості та добробуту населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика ролі інститутів громадянського суспільства в соціальній сфері та їхнього впливу на соціальну політику досліджується як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Теоретичним аспектам громадянського суспільства та його функцій присвячені праці таких соціологів та політологів, як Ю. Габермас, Р. Патнем, Е. Гідденс, які досліджували роль громадянського суспільства у формуванні публічної сфери, соціального капіталу та демократичних процесів. Взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами державної влади висвітлена у працях таких науковців, як Н. Мельник, О. Ромців, Е. Грабар, В. Антонюк та інших. Проблему соціальної безпеки розглядали Л. Кравченко, Н. Ставнича, О. Сидорчук, О. Сиченко, Н. Буняк, М. Дихай і інші.

Проте комплексна оцінка ролі ІГС саме у формуванні та реалізації соціальної політики з акцентом на забезпечення соціальної безпеки в умовах сучасних викликів, зокрема в контексті України, потребує подальшого поглибленого дослідження.

Мета статті та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Метою цієї статті є дослідження ролі інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації соціальної політики, спрямованої на забезпечення соціальної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Громадянське суспільство – це сукупність громадян, громадських організацій та інших неприбуткових утворень, які об'єднані спільними цінностями та інтересами. Водночас громадянське суспільство виступає важливим суб'єктом громадської комунікації, громадських відносин, спрямованих на вирішення соціальних, економічних і політичних питань (проблем).

У довіднику «Соціологія: короткий енциклопедичний словник» наведено таке визначення: «Громадянське суспільство – асоціація вільних громадян, які взаємодіють між собою виключно на ґрунті власних інтересів, правових норм та спільно погоджених чи вироблених регуляторів (компроміс тощо). Поняття «громадянське суспільство» характеризує цілісність суспільного життя відносно політичних структур, передусім держави. Громадянське суспільство поєднує економічні, соціальні, культурні, духовні, родинно-побутові відносини та інститути, а також передбачає певні свободи, права та обов'язки особистості як необхідні умови її ствердження та самореалізації в громадському житті. Поняття держави та громадянського суспільства теоретично розчленовують цілісний соціальний організм на дві взаємопов'язані та взаємообумовлені сторони – політичну і соціальну сферу життя» [8, с. 108].

До складу громадянського суспільства входять будь-які громадські об'єднання, інституції та формування, які в той чи інший спосіб сприяють розвитку громадянської свідомості та залученню громадян до суспільного життя. Громадянське суспільство є сферою медіації між особою, громадськістю та державою, тому насамперед визначається наявністю механізмів, каналів їх ефективної взаємодії [6].

Інститути громадянського суспільства охоплюють широкий спектр організацій, включно з неурядовими організаціями (НУО), профспілками, асоціаціями, фондами та іншими структурами, які діють незалежно від держави. Основними функціями ІГС є:

– *представництво інтересів*: ІГС виступають голосом для різних соціальних груп, зокрема вразливих верств населення, як-от пенсіонери, люди з інвалідністю, бідні тощо. Вони можуть лобіювати зміни в законодавстві, що стосуються соціального захисту;

– *моніторинг і контроль*: ІГС здійснюють моніторинг виконання соціальних програм та політик, оцінюючи їх ефективність і справедливість. Це допомагає забезпечити прозорість і підзвітність державних органів;

– *освіта і просвіта*: вони займаються освітніми кампаніями, підвищуючи обізнаність населення про свої права та можливості доступу до соціальних послуг;

– *ініціативи та проєкти*: ІГС можуть реалізовувати власні програми та проєкти, які доповнюють державні зусилля у сфері соціальної політики.

У нашій державі за роки незалежності частково сформована державна політика у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства і взаємодії влади та громадянського суспільства, забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів виконавчої влади, для реалізації якої створено відповідну нормативно-правову базу. Забезпечення відкритості та прозорості державної політики є одним із пріоритетних завдань кожного органу виконавчої влади, для реалізації якого державні інституції повинні, зокрема, проводити консультації з громадськістю, здійснювати взаємодію з консультативно-дорадчими органами – громадськими радами, сприяти проведенню громадської експертизи своєї діяльності тощо [3, с. 21].

Взаємодія між інститутами громадянського суспільства та державними структурами є важливим аспектом формування соціальної політики. Ця взаємодія може бути як конструктивною, так і конфліктною. Конструктивна взаємодія полягає в тому, що ІГС беруть участь у розробці державних програм через консультації та партнерство. Наприклад, у процесі створення нових соціальних ініціатив уряду можуть залучати НУО для отримання експертної думки та рекомендацій. Щодо конфліктної взаємодії, то в деяких випадках ІГС можуть критикувати уряд за недостатню увагу до соціальних проблем або за неефективність реалізації існуючих програм. Такі конфлікти можуть призводити до протестів або кампаній за зміни в законодавстві.

Знайти баланс між збереженням демократичних цінностей і забезпеченням національної безпеки є складним завданням. Цей баланс не є статичним, а потребує постійної переоцінки. Центром політико-правових реформ та Коаліцією «Реанімаційний пакет реформ» у 2022–2023 роках проведено аналіз демократичних інституцій України під час війни. У цьому звіті досліджено зусилля України щодо забезпечення функціонування демократичних інституцій в умовах війни і пов'язаних викликів.

За даними аналітичного звіту, громадянське суспільство продовжує утримувати високий

рівень довіри з боку громадян (довіра до волонтерських організацій у квітні 2024 року становить 85 %, до громадських організацій – 61 %) і мати вплив на розробку та прийняття державної політики. Посилився вплив організацій громадянського суспільства (ОГС) на євроінтеграційні процеси, зокрема через взаємодію з Представництвом ЄС в Україні. ОГС надали істотну підтримку уряду України в підготовці відповідей на опитувальник Європейської комісії, що допомогло зробити відповіді на нього більш повними. У звіті Європейської комісії про прогрес України, опублікованому в листопаді 2023 року, було відзначено роль громадянського суспільства. Громадські організації також допомагають розробляти законопроекти, проводити аналітичні дослідження, адвокатувати державну політику як на рівні України, так і на рівні ЄС. Громадянське суспільство вийшло на новий рівень визнання свого впливу на процеси відновлення України з інтеграцією своїх представників майже в кожну панель і подію Конференції з відновлення України в Берліні, яка відбулася в червні 2024 року. Попри виклики війни, розвивається діалог і партнерство між органами державної влади та ОГС. У вересні 2023 року вперше в Україні уряд провів Тиждень громадянського суспільства (щорічно відзначатиметься в тиждень, на який припадає Міжнародний день демократії). Було розроблено та презентовано план дій з упровадження ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд». У червні 2024 року Секретаріат Кабінету Міністрів провів консультації з напрацювання Плану заходів для виконання Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства України на 2025–2026 роки. Громадські організації активно долучилися та вплинули на доопрацювання законопроекту про регулювання лобізму, ухваленого в лютому 2024 року як ЗУ «Про лобізм». Залучення громадських організацій дало змогу перетворити його з джерела загрози для громадянського суспільства на компромісний і такий, що формує засади спрощення тіньових впливів на процес формування державної політики та прийняття владних рішень [5].

Держава (як найбільший соціальний і політичний інститут) виступає основним суб'єктом політичної системи та відповідає за забезпечення правопорядку, соціального зростання, захист прав і свобод громадян. Функціональна складова держави передбачає прийняття та реалізацію законів, забезпечення безпеки й розвитку суспільства. Громадянське суспільство та держава взаємодіють через різні інструменти й механізми, як-от вибори, консультації, громадські обговорення та петиції. Співпраця між громадянським суспіль-

ством і державою може охоплювати різні сфери, такі, наприклад, як соціальна політика, охорона здоров'я, освіта, екологія тощо. Громадянське суспільство може виступати й ініціатором та партнером у вирішенні соціальних проблем і поліпшенні життя громадян. Зокрема, йдеться про розгляд проблем, які можуть виникнути в процесі взаємодії між громадянським суспільством і державою, таких, наприклад, як конфлікти й корупція. Це спонукає розглядати можливості подальшого розвитку цієї взаємодії для покращення демократії, прав людини та розвитку суспільства [9].

Українська держава і громадянське суспільство в рамках демократичного устрою зацікавлені в діалозі та партнерстві, підвищенні ефективності взаємодії. Без розвиненого громадянського суспільства, зокрема без створення належних умов для забезпечення свободи думки і слова, вільного вираження поглядів і переконань, свободи об'єднань, зборів, участі громадян в управлінні державними справами та місцевому самоврядуванні, держава не зможе забезпечити функціонування різних моделей демократії участі, що в поєднанні з безпосередньою та представницькою демократією є умовою успішної модернізації, європейської інтеграції та сталого розвитку [2].

Діяльність держави у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства має ґрунтуватися на підході «жодних рішень для громадянського суспільства без громадянського суспільства» та співпраці органів державної влади, органів місцевого самоврядування й організацій громадянського суспільства на всіх етапах: проведення аналізу стану реалізації державної політики у відповідній сфері та визначення тенденцій, виокремлення проблем, вироблення варіантів їх вирішення, розроблення проєктів рішень, їх імплементації та моніторингу реалізації, оцінювання результативності [4].

Держава несе відповідальність за стан національної та соціальної безпеки, а насамперед – за протидію зовнішнім загрозам, оскільки лише вона повинна виконувати ці обов'язки. Вони полягають у служінні народу України, забезпеченні прав і свобод громадянина, збалансованості соціальної справедливості й економічної ефективності, сприянні розвитку громадянського суспільства, демократичних засад управління тощо. Держава відіграє вирішальну роль у формуванні та реалізації соціальної політики, спрямованої на забезпечення соціальної безпеки особистості. Її функції передбачають: законодавче регулювання (розробку та прийняття законів, що гарантують права та свободи людини, захищають її від дискримінації, насильства й інших загроз; створення правових

механізмів для захисту соціально вразливих груп населення); *економічну політику* (забезпечення стабільного економічного розвитку, створення робочих місць, боротьба з бідністю та безробіттям; регулювання ринку праці, встановлення мінімальної заробітної плати та інших соціальних стандартів); *соціальний захист* (надання соціальної допомоги та підтримки тим, хто цього потребує: пенсіонерам, інвалідам, багатодітним сім'ям; розвиток системи охорони здоров'я, освіти, культури та інших соціальних послуг); *забезпечення громадського порядку* (боротьба зі злочинністю, корупцією, тероризмом та іншими загрозами громадській безпеці; захист прав і свобод громадян від протиправних дій); *екологічну політику* (забезпечення екологічної безпеки, запобігання екологічним катастрофам; формування екологічної свідомості громадян).

Визначимо основні напрями *соціальної політики*, що впливають на соціальну безпеку:

- *Соціальний захист населення* (система пенсійного забезпечення; соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям; підтримка інвалідів та інших соціально вразливих груп).

- *Охорона здоров'я* (забезпечення доступності якісної медичної допомоги; профілактика захворювань і пропаганда здорового способу життя; забезпечення доступності психологічної допомоги населенню).

- *Освіта* (забезпечення рівного доступу до якісної освіти; формування в молоді соціально відповідальної поведінки; формування критичного мислення для протидії дезінформації).

- *Ринок праці* (створення робочих місць і боротьба з безробіттям; захист прав працівників та забезпечення безпечних умов праці).

- *Житлово-комунальне господарство* (забезпечення доступності житла та комунальних послуг; підвищення якості житлово-комунальних послуг).

Соціальна безпека суспільства – це такий стан розвитку суспільства, який дає можливість цивілізовано та дієво захищати конституційні права, свободи, інтереси людини-громадянина, спільнот відповідно до потреб суспільства в безпеці згідно з принципами соціальної справедливості, верховенства права. Критерії соціальної безпеки людини – суспільна злагода та мир, економічний добробут громадян, громадська і правова культура, демократичний плюралізм, консультативна демократія, висока якість життя громадян, а також кількість населення, яке живе в гідних умовах, гідна праця, охорона та безпека праці, справедливість у розподілі суспільних благ, високий рівень довіри в суспільстві, низький рівень соціального

розшарування, розвиненість системи впливу на владу для боротьби з корупцією, бюрократією, хабарництвом тощо.

Соціальна безпека людини визначає певний стан захищеності соціальних прав, гарантій та інтересів людини як громадянина країни, що обумовлює безпеку існування, гідне життя, а також умови та можливості розвитку й саморозвитку, самореалізації людини. Це такий стан у державі й суспільстві, соціальному середовищі чи оточенні, який дає змогу людині відчувати себе соціально захищеною, впевненою у собі, своєму майбутньому, мати надійні гарантії та перспективи до життя й життєзабезпечення, відтворення та розвитку, можливості для задоволення базових потреб. Критерії соціальної безпеки людини – сприятливі умови життя та праці; умови життєзабезпечення – харчування, проживання, відпочинку; задовільний стан здоров'я, можливості користуватися медичними й освітніми послугами; впевненість у власному майбутньому та майбутньому України [7].

Поняття соціальної безпеки людини часто отождентиється зі станом захищеності та станом життєдіяльності, коли наявні можливості для задоволення соціальних інтересів, а також комплексом гарантованих на рівні держави прав і свобод людини, які реалізуються в суспільстві за допомогою державної соціальної політики й нівелюють негативний вплив соціальних ризиків на ступінь захищеності її життєво важливих інтересів, а також зумовлюють підвищення рівня та покращення якості життя населення [1].

Соціальна безпека людини є результатом соціальної політики держави, інструменти якої використовуються для перерозподілу доходів, встановлення соціальних стандартів, надання членам суспільства соціальних гарантій, пільг і допомоги.

Основними *інструментами* забезпечення соціальної безпеки людини в теперішніх реаліях є: закони та нормативно-правові акти, які визначають і гарантують права та свободи громадян; соціальне партнерство та соціальний діалог між урядом, працедавцями і працівниками для розв'язання спірних питань; безпечна та відповідальна поведінка громадян; розвинуті демократичні інститути громадянського суспільства; консолідація суспільства, стабільність і соціальний порядок; чіткі критерії соціальної підтримки тих чи інших груп населення; наявність служб і сервісів, що надають послуги соціального характеру; адресна допомога особам, які потребують соціального захисту.

Соціальна безпека людини залежить від:

- зовнішніх факторів (соціальної політики, яку проводить держава, та інструментів і важелів, які

використовує суспільство для регулювання сфери взаємодії між людьми);

– внутрішньоособистісних факторів (усвідомлення особистої відповідальності за результати своєї життєдіяльності; турбота про своє фізичне, психічне, духовне та соціальне здоров'я тощо).

Зважаючи на це, зовнішніми засобами забезпечення соціальної безпеки людини, які реалізуються через державу та суспільство є: створення умов для збереження та розвитку української нації; прийняття Соціального кодексу України; наближення українських стандартів соціальної безпеки до країн ЄС; модернізація системи охорони здоров'я; створення можливостей для навчання протягом усього життя; збереження духовних і культурних цінностей; захист прав і свобод громадян; підтримка зайнятості та доходів населення, зокрема виплата допомоги внутрішньо переміщеним особам; створення умов для узгодженого функціонування та розвитку всіх соціальних інститутів в країні [1].

Вплив інститутів громадянського суспільства на соціальну безпеку виражений у таких аспектах: *зміцнення соціальної згуртованості* (накладженні соціальних зв'язків та підтримці взаємодопомоги в громадах); *захист прав та інтересів вразливих груп* (захист прав людини, боротьба з дискримінацією та надання допомоги тим, хто її потребує); *підвищення стійкості до криз* (надання оперативної допомоги під час надзвичайних ситуацій та сприяння відновленню); *сприяння соціальній інтеграції* (інтеграція маргіналізованих груп у суспільство).

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок. Отже, інститути громадянського суспільства відіграють незамінну роль у формуванні та реалізації соціальної політики. Вони забезпечують представництво інтересів населення, здійснюють контроль за діяльністю держави та реалізують власні програми для покращення соціального добробуту. Однак для ефективної роботи інститутів громадянського суспільства потрібно подолати численні виклики, що стоять перед ними в сучасному світі. Справжня співпраця між державою та інститутами громадянського суспільства може стати запорукою забезпечення соціальної безпеки та стабільності в суспільстві. Для підвищення ефективності їхньої діяльності потрібно забезпечити стабільне фінансування, зміцнити інституційну спроможність, підвищити довіру з боку влади та суспільства, а також розробити чіткі стандарти якості соціальних послуг. В умовах війни роль інститутів громадянського суспільства в наданні допомоги населенню та підтримці соціальної стабіль-

ності ще більше зростає, що потребує посилення їхньої підтримки з боку держави та міжнародних партнерів.

Список літератури:

1. Буняк Н. М. Соціальна безпека людини: сутність та шляхи забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 22. С. 79–88. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-68>.
2. Грабар Е. В., Антонюк В. В. Взаємодія влади з організаціями громадянського суспільства в сучасних умовах. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 3 (21). С. 222–232.
3. Мельник Н. В. Взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами державної влади. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 17–25.
4. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки : Указ Президента України від 27.09.2021 № 487/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#n23>.
5. Огляд демократичних інститутів України під час війни. Проміжний звіт. 2024. Режим доступу: <https://pravo.org.ua/books/oglyad-demokratychnykh-institutiv-ukrayiny-pid-chas-vijny-promizhnyj-zvit-2024/>.
6. Ромців О., Рудницька Ю. Взаємодія інститутів громадського суспільства та органів державної влади. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2023. № 3 (39). С. 104–111.
7. Сидорчук О. Г. Соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення : монографія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 492 с.
8. Соціологія: короткий енциклопедичний словник / Соціологічна асоціація України; уклад. Волович В. Г. та ін. Київ : Укр. Центр духовної культури, 1998. С. 108.
9. Токар М., Шандор Ф. Соціологія громадянського суспільства: інституціональний вимір : навчальний посібник (для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 054 «Соціологія») / УжНУ; каф. соціології та соціальної роботи. Ужгород : РІК-У, 2024. 228 с.

References:

1. Bunyak, N. M. (2022). Sotsialna bezpeka lyudyny: sutnist ta shlyakhy zabezpechennya [Social security of a person: essence and ways of ensuring it]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 22, 79–88. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-68> [in Ukrainian].
2. Hrabar, E. V., Antonyuk, V. V. (2024). Vzayemodiyavladyzorhanizatsiyamyhromadyanskoho suspilstva v suchasnykh umovakh [Interaction of the authorities with civil society organizations in modern conditions]. *Aktualni pytannya u suchasniy nautsi*, 3 (21), 222–232 [in Ukrainian].

3. Melnyk, N. V. (2015). Vzayemodiya instytutiv hromadyanskoho suspilstva z orhanamy derzhavnoyi vlady [Interaction of civil society institutions with state authorities]. *Naukovyy visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs*, 3, 17–25 [in Ukrainian].

4. Natsionalna stratehiya spryyannya rozvytku hromadyanskoho suspilstva v Ukrayini na 2021–2026 roky: Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 27.09.2021 № 487/2021 (2021). [National Strategy for Promoting the Development of Civil Society in Ukraine for 2021–2026: Decree of the President of Ukraine dated September 27, 2021 No. 487/2021]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#n23> [in Ukrainian].

5. Ohlyad demokratychnykh instytutiv Ukrayiny pid chas viyny. Promizhnyy zvit (2024). [Review of Democratic Institutions of Ukraine during the War. Interim Report]. Retrieved from <https://pravo.org.ua/books/oglyad-demokratychnyh-instytutiv-ukrayiny-pid-chas-vijny-promizhnyj-zvit-2024/> [in Ukrainian].

6. Romtsiv, O., & Rudnytska, YU. (2023). Vzayemodiya instytutiv hromadskoho suspilstva ta

orhaniv derzhavnoyi vlady [Interaction of civil society institutions and state authorities]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu “Lvivska politekhnika”. Seriya: “Yurydychni nauky”*, 3 (39), 104–111 [in Ukrainian].

7. Sydorchuk, O. H. (2018). Sotsialna bezpeka: derzhavne rehulyuvannya ta orhanizatsiyno-ekonomichne zabezpechennya: monohrafiya [Social security: state regulation and organizational and economic support: monograph]. 492 p. [in Ukrainian].

8. Sotsiolohiya: korotkyy entsyklopedychnyy slovnyk (1998) [Sociology: Short encyclopedic dictionary]. Sotsiolohichna asotsiatsiya Ukrayiny; ukklad. Volovych V. H. ta in. Kyiv: Ukr. Tsentr dukhovnoyi kultury. P. 108 [in Ukrainian].

9. Tokar, M., & Shandor, F. (2024). Sotsiolohiya hromadyanskoho suspilstva: instytutsionalnyy vymir: navchalnyy posibnyk (dlya zdobuvachiv vyshchoyi osvity zi spetsialnosti 054 “Sotsiolohiya”) [Sociology of civil society: institutional dimension: textbook (for higher education students in the specialty 054 “Sociology”)]. UzhNU; Kaf. sotsiolohiyi ta sotsialnoyi roboty. Uzhhorod: RIK-U. 228 p. [in Ukrainian].

А. Я. Цюприк, О. Н. Якимович

Оглядова стаття

Надійшла до редакції 27.03.2025

Прийнято до опублікування